

**„НАСЛЕДСТВОТО НА ДРЕВНИЯ РИМ В ИСТОРИЯТА
И ПРАВОТО“: КРЪГЛА МАСА В ПАМЕТ
НА ПРОФЕСОР СИМЕОН АНГЕЛОВ**

Владимир Ангелов

Гл. ас. д-р в секция „Средновековна история“ на Института за исторически изследвания при Българската академия на науките, София, България
email: vladimir.angelov@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1346-1274>

**„THE LEGACY OF ANCIENT ROME IN HISTORY AND LAW“:
A ROUND TABLE IN MEMORY OF
PROFESSOR SIMEON ANGELOV**

Vladimir Angelov

Ch. Assistant Professor, PhD, Section of Medieval History,
Institute for Historical Studies, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia Bulgaria,
e-mail: vladimir.angelov@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1346-1274>

На 12 и 13 юни 2025 г. се проведе Кръгла маса по повод 100-годишнината от смъртта на изтъкнатия български учен и преподавател по римско право проф. Симеон Ангелов. Организатори на събитието бяха Научноизследователският междууниверситетски център за изучаване на римското право и романистичната традиция към УНСС и Института за исторически изследвания на БАН. Във форума взеха участие водещи български и чуждестранни учени в областта на римското и средновековното право, историята и филологията.

Със своята преподавателска и научна дейност проф. Симеон Ангелов поставя основите на системното преподаване на римско право у нас и оставя трайна следа в развитието на правната култура в България. По време на събитието бе изказана не само почит към паметта на професора, но и се проведеха оживени научни дискусии по въпроси, свързани с приемствеността на римското право в различни исторически и културни контексти.

Събитието бе открито с приветствие към участниците от проф. Иван Билярски и доц. Константин Танев. Въстъпителният доклад бе изнесен от доц. Танев и бе посветен на правото и социалната закономерност в анализите на проф. Симеон Ангелов. Някои наблюдения върху мястото и ролята в историческата наука на акад. Димитър Ангелов и проф. Петър Ангелов, както и свои спомени за тях сподели проф. Милияна Каймакова.

По време на Кръглата маса се очертаха няколко тематични кръга. На първо място трябва да се споменат проблемите, свързани с римското право и класичес-

ката традиция. Проф. Освалдо Саки изнесе доклад на тема *“Regime fondiario”*, в който анализира особеностите на поземлената система в Рим. Темата продължи с изследванията на гл. ас. д-р Люба Радулова, която разгледа погребалните права и статута на земята в Древна Гърция и Рим, както и с представянето на проф. Паоло Марра по философско-правния въпрос *“Quae rerum natura prohibetur nulla lege confirmata sunt”*, отварящ полемика между естественото и позитивното право.

По-нататък доц. д-р Елена Костова насочи вниманието към практическите измерения на правото, разглеждайки завещанията на дубровнишки граждани, починали в българските земи през XIV–XV в. – ценен извор за правната култура от периода. Проф. Леонид Кофанов представи задълбочен анализ върху управлението на водните ресурси в римското право и неговата актуалност, а д-р Валерия Терезия Данчякова допълни темата със сравнителен преглед на системите за разпределение на водата в древността.

Твърде интересни бяха и докладите на доц. д-р Константин Танев и гл. ас. д-р Мина Тасева-Бенчева, които разгледаха юридическите спорове относно поземлените ресурси и културните измерения на водата в Римската империя, използвайки данни от антични синагоги – интердисциплинарен подход, който обогати контекста.

Вторият кръг от проблеми бе свързан с традициите на римското право и тяхното влияние през Средновековието. В своя доклад доц. д-р Десислава Найденова постави въпроса *„Дали средновековното славянско право е римско право?“* – тема, отворила интересна дискусия около концепцията за правна приемственост. Проф. д.ф.н. Марияна Цибранска задълбочи темата с изследване върху терминологията на римското право през славянското Средновековие и проблемите около адаптацията му в различни културни и езикови среди. Ас. д-р Светослав Иванов направи интересен сравнително-правен анализ на договора в полза на трето лице – модерна тема, свързваща класическата римска традиция с континенталното съвременно право.

В същинския център на Кръглата маса бяха представянията, свързани с традициите на римското право в средновековна България и Византия. Проф. д.ф.н. Марияна Цибранска и проф. д-р Иван Билярски представиха съвместен доклад на тема *„Осиновяването и приемственост във властта по време на Второто българско царство“* – изследване, осветляващо правната и институционална култура на средновековна България. Проф. д.и.н. Илия Илиев предложи поглед към византийската юрисдикция през XIII в., който показва високата степен на институционализиране на правосъдието и неговата приемственост с римската традиция.

Със социално-исторически акцент бе докладът на гл. ас. д-р Владимир Ангелов за робството в Първата българска държава, а проф. д.и.н. Кирил Павликиянов внесе уникална перспектива с анализа си на фрагменти от изгубения трактат на Гален, запазени в манастира *Каракал* на Атон – ценен принос към историята на правната мисъл.

Интересени наблюдения, свързани със следите от римското право в договорите между Византия, Османската империя и Венеция, представи доц. д-р Снежана Ракова. Гл. ас. д-р Доротей Валентинова разгледа рецепцията на римското право в *Leges Barbarorum*, фокусирайки се върху понятието за *Romanitas* в контекста на „варварските“ кодекси.

Любопитен бе и докладът на гл. ас. д-р Франческо Дал Альо, посветен на правните аргументи, използвани от папа Инокентий III при легитимирането на възстановяването на българската държава – изследване, което ясно демонстрира пресечната точка между канонично и римско право в политическите процеси на XIII в.

Няколко доклада бяха посветени на проблеми, свързани изцяло с развитието на римското право. Доц. д-р Петя Неделева представи своите наблюдения върху един законопроект относно извънбрачните деца и осиновяването. Тезите ѝ върнаха фокуса към темата на Кръглата маса, а именно развитието на римската правна мисъл и нейната роля в регулирането на социалните отношения. В тази връзка докторант Юлиана Радойкова изнесе интересно съобщение за нормотворчеството и дейността на юриста Херений Модестин по времето на император Гордиан III, което бе добре прието от аудиторията като сериозен принос на младите изследователи в областта.

В заключение може да се каже, че Кръглата маса по повод 100-годишнината от смъртта на проф. Симеон Ангелов не беше просто възпоменателно събитие. Тя се превърна в оживена научна платформа, в която се съчетаха дълбокото уважение към миналото и стремежът към нови интерпретации и научни дирения. Участниците в събитието показаха, че римското право продължава да бъде основа за правна култура, идентичност и научна рефлексия.

Организирането на тази кръгла маса даде възможност за диалог между поколения учени, както и за интердисциплинарни срещи между историята, правото и филологията – точно така, както би подходило на паметта на един голям учен и преподавател като проф. Симеон Ангелов.

Дата на подаване на статията в редакцията: 4.06.2025 г.